Scientific Journal of Nursing, Midwifery and Paramedical Faculty, 2020; Vol 6(2), Autumn, pp 81-92.

Evaluation of the Effectiveness of Transactional Analysis on Improvement of Communication Skills, Conflict Resolution and Rejection Sensitivity in Couples of Masjed Soleyman

Massoumeh Jalili[1*], Zahra Eftekhar Saadi[2]
1 -Department of Psychology, Ahvaz, Branch. Islamic Azad University, Ahvaz, Iran
2- Assistant Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, Ahvaz Branch, Ahvaz, Iran
***Corresponding author:** Massoumeh Jalili, **Email:** Massoumehjalili4525@gmail.com

Received: 23 May 2020 **Accepted:** 25 May 2020

Abstract

Background & Aim: This study aimed to evaluate the effectiveness of transactional analysis (TA) on the improvement of communication skills, conflict resolution, and rejection sensitivity in couples referred to counseling centers in Masjed Soleyman, Iran.

Materials & Methods: This experimental research had a pretest-posttest design, as well as a control group and a follow-up. The statistical population included all couples referred to counseling centers in 2019. Overall, four counseling centers were selected randomly, from which 20 couples (40 individuals) were randomly selected and divided into three groups of test and control (10 couples per group). The participants in the test groups attended 10 one-hour-and-a-half educational sessions while the subjects in the control group received no education. Data were collected using Queendom communication skills inventory (CSTR), Rejection Sensitivity Questionnaire (RSQ), and Marital Conflicts Questionnaire (MCQ). In addition, data analysis was performed using repeated measures multivariate analysis of variance.

Results: In this study, TA had a positive effect on the variables of communication skills, conflict resolution, and rejection sensitivity in the couples ($P<0.05$).

Conclusion: According to the results of the study, TA was recognized as an effective method that could improve communication skills, conflict resolution, and rejection sensitivity in couples.

Keywords: Transactional Analysis, Communication Skills, Conflict Resolution, Rejection Sensitivity

How to cite this article:
Jalili M, Eftekhar Saadi Z. Evaluation of the Effectiveness of Transactional Analysis on Improvement of Communication Skills, Conflict Resolution and Rejection Sensitivity in Couples of Masjed Soleyman. Scientific Journal of Nursing, Midwifery and Paramedical Faculty. 2020: 6 (2): 81-92.
URL: http://sjnmp.muk.ac.ir/article-1-329-fa.html

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

Copyright © 2020 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

بررسی اثربخشی تحلیل رفتار متقابل بر بهبود مهارت های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد زوجین شهرستان مسجد سلیمان

معصومه جلیلی*[1]، زهرا افتخار صعادی[2]

۱- گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

۲- استادیار گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی اهواز، خوزستان، ایران

نویسنده مسئول: معصومه جلیلی ، ایمیل: Massoumehjalili4525@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۳/۰۳ **تاریخ پذیرش:** ۱۳۹۹/۰۳/۰۵

چکیده

زمینه و هدف: هدف از این پژوهش بررسی اثربخشی تحلیل رفتار متقابل بر بهبود مهارت های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره شهرستان مسجدسلیمان بود.

مواد و روش‌ها: روش این پژوهش آزمایشی، با طرح پیش آزمون، پس آزمون با گروه کنترل و پیگری بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زوجین مراجعه کننده به مراکزمشاوره مسجدسلیمان در سال ۱۳۹۸ بود. از بین جامعه آماری ابتدا به روش نمونه گیری تصادفی ۴ مرکز مشاوره انتخاب، و در ادامه تعداد۲۰زوج (۴۰ نفر) از این مراکز به روش تصادفی در قالب سه گروه آزمایش و کنترل گمارش شدند(۱۰زوج برای هر گروه). گروه های آزمایش به مدت ۱۰ جلسه یک ساعت و نیمه تحت آموزش قرار گرفتند، اما گروه کنترل آموزشی را دریافت نکردند.به منظور جمع آوری داده های پژوهش از پرسشنامه مهارت های ارتباطی کوییندام، پرسشنامه استاندارد حساسیت به طرد (RSQ) و پرسشنامه تعارض زناشویی (MCQ)استفاده شد.به منظور تجزیه و تحلیل داده هاپژوهش از تحلیل واریانس اندازه گیری مکرر چند متغیره استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش نشان داد که تحلیل رفتارمتقابل بر متغیرهای مهارت های ارتباطی،حل تعارض و حساسیت به طردزوجین موثر است ($p<۰/۰۵$)

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته های این پژوهش می توان گفت که آموزش تحلیل رفتار متقابل یکی از روش های موثر در جهت بهبود مهارت های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد زوجین است.

واژگان کلیدی: تحلیل رفتار متقابل، مهارت های ارتباطی،حل تعارض، حساسیت به طرد

مقدمه

ازجمله مسائلی که همواره در طول تاریخ مورد توجه واقع شده است و به نوعی اساس حیات بشری بدان وابسته است، مسئله ازدواج است که به واسطه آن زوجین در ارتباطی متقابل با همسر خود قرار می‌گیرند (۱). ازدواج در مقایسه با سایر روابط انسانی بهترین فرصت برای تجربه خوشبختی، حمایت اجتماعی و صمیمیت است و افراد را به‌گونه‌ای به هم پیوند می‌دهد که در روابط دیگر میسر نیست (۲). یکی از ابعاد رابطه بین همسران که در پیامد و محصول روابط زناشویی مهم است، سطح تعارضات موجود در روابط و چگونگی مدیریت سازنده و یا غیر سازنده است (۳). تعارض زناشویی به عنوان تعامل بین زوج‌هایی در نظر گرفته می‌شود که علایق، دیدگاه‌ها و باورهای متضادی دارند. ۶۱ درصد افراد مطلقه تعارض بیش از حد را یکی از دلایل طلاق خویش گزارش کرده‌اند (۴). برخی نظریات بر این باور هستند که تعارض در زندگی خانوادگی، رویدادی طبیعی است و در اغلب اوقات، پدیده‌ای اجتناب‌ناپذیر در نظر گرفته می‌شود که در تمامی روابط خانوادگی به چشم می‌خورد (۵). در دیدگاه سیستمی، تعارض را ناشی از هر نوع تنازع بر سر تصاحب پایگاه و منابع قدرت در بین زوج‌ها

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

می‌دانند (۶). ارتباط زناشویی هسته مرکزی نظام خانواده و اختلال در آن به‌منزله تهدیدی جدی برای بقا و سلامت روان خانواده است (۷). تحقیقات در مورد زوجین مؤید این امر است که تقریباً ۱۰ تا ۱۵ درصد از افراد متأهل، مرتباً مشکلات ارتباطی مهمی را گزارش می‌کنند (۸). مهارت‌های ارتباطی ابزاری در اختیار زوجین قرار می‌دهد که با آن بتوانند تعارض را حل کنند و صمیمیتی را که موجب انطباق نیازهای زنان و مردان می‌شود، افزایش داده و کیفیت زندگی خود را بهبود بخشند (۹). ارتباط نامؤثر موجب فاصله بین فردی عمیقی می‌شود که در همهٔ جنبه‌های زندگی تجربه می¬شود. پیامد فروپاشی ارتباط در اغلب موارد تنهایی، مشکلات خانوادگی، عدم صلاحیت و نارضایتی شغلی، فشار روانی، بیماری جسمی و غیره خواهد بود (۱۰). Blanchard در پژوهشی نشان داد که الگوهای ارتباطی و حل مسئله ضعیف، پیش زمینهٔ تعارض زناشویی است (۱۱)؛ اما هنگامی که زوج‌ها با یکدیگر زندگی صمیمانه را آغاز می‌کنند، هرکدام با مجموع‌های رؤیاها و انتظارات وارد رابطه می‌شوند و هنگامی که این رؤیاها و انتظارات با تنبیه، تجارب استرس‌زا و ناسازگاری جایگزین شوند، رابطه زناشویی دچار زیان شده و سرانجام به دل‌زدگی و حساسیت به طرد منتهی می‌گردد (۱۲). این ویژگی در مردان با رفتارهای کنترل‌کننده و حسادت آمیز آنان نسبت به همسرانشان و در زنان با بیان جملات منفی و انتقادگری بیشتر نسبت به شوهرانشان همراه است و بر طبق تحقیقات، زوجینی که حساسیت به طرد بالایی دارند به احتمال بیشتری در روابط خود شکست می‌خوردند (۱۳).

حساسیت به طرد به عنوان یکی از طرحواره های ناسازگار اولیه، سبب می‌شود افراد رفتارهای خود را بسیار منفی‌تر از دیگران تفسیر کنند. این سوگیری در تفسیر به صورت سوءتفاهم‌ها، نگرش‌های تحریف‌شده، فرض‌های غلط، اهداف و انتظارات غیرواقع‌بینانه در بین زوجین تجلی پیدا می‌کند و این سوءبرداشت، ادراک‌ها و ارزیابی‌های بعدی زندگی مشترک را تحت تأثیر قرار می‌دهد (۱۴). افراد مبتلا به حساسیت به طرد در ارتباط خود با دیگران دارای یک گوش به زنگی شدت یافته در مقابل نشانه‌های طرد است (۱۵). متأسفانه با توجه به گزارش‌های اخیر که از افزایش میزان اختلاف‌های زناشویی، خشونت و حتی طلاق در کشور حکایت می‌کند، می‌توان به نقش و اهمیت پژوهش‌هایی که به ارائه راهکارهای مناسب در جهت بهبود مهارت‌های ارتباطی و حل تعارض و در نهایت بالا بردن آستانه تحمل زوجین منجر می‌گردد، پی برد. یکی از راهکارهای ارتقای ارتباط زوجین آموزش تحلیل رفتار متقابل (TA) است. تحلیل رفتار متقابل یکی از نظریاتی است که به روابط بین فردی، فرآیند حوادث زندگی و واکنش‌های متقابل افراد توجه بسیار داشته و در زمینه مسائل ببین فردی راهکارهای کاربردی ارائه داده است (۱۶). در واقع تحلیل رفتار متقابل نظریه‌ای است مبتنی بر این تصور که بخش عمده‌ای از عمر در تبادل‌ها و تعامل‌های بین فردی می‌گذرد (۱۷). زوج‌درمانی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل به‌گونه‌ای طراحی شده است که علاوه بر بهبود رابطه زناشویی زوجین، باعث رشد فردی هرچه بیشتر برای هریک از طرفین به تنهایی نیز می‌گردد. در این درمان فرآیند کاهش آشفتگی رابطه به وسیله فعال‌تر کردن بالغ هر یک از دو طرف انجام می‌گیرد، بدین وسیله آن‌ها رابطه خود را درک می‌کنند و می‌توانند با یکدیگر برای حل مشکلاتشان همکاری داشته باشند (۱۸). اثربخشی آموزش تحلیل رفتار متقابل در بهبود مسائل و مشکلات زوجین در چندین پژوهش گزارش شده است. از جمله دربانی و همکاران در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

مداخله تحلیل رفتار متقابل در مقایسه با خانواده‌درمانی کوتاه‌مدت در تعارضات کلامی اثربخش‌تر است (۱۹). در پژوهشی Lawrence دریافت که کاربرد تحلیل رفتار متقابل بر بهبود مشاوره و برقراری ارتباط مفید با بیماران مؤثر است (۲۰). جلیل پیران و همکاران در پژوهشی به اثربخشی گروه‌درمانی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل بر رضایتمندی زناشویی اشاره کردند (۲۱). صدیقی و همکاران در پژوهشی نشان دادند که گروه درمانی تحلیل رفتار متقابل، در افزایش الگوهای ارتباطی سازندهٔ زوج‌ها مؤثراست (۲۲). پژوهش نیری و همکاران نشان داد که آموزش تحلیل رفتار متقابل بر افزایش صمیمیت زوجین مؤثر است (۲۳). امینی و همکاران دریافتند که آموزش مهارت‌های ارتباطی با استفاده از روش تحلیل ارتباط متقابل تأثیر معنی‌داری بر کاهش تعارضات زناشویی و مؤلفه‌های آن داشته است (۲۴). Slavic و همکاران در پژوهش خود دریافتند روش تحلیل رفتار متقابل نسبت به شناخت درمانگری به زندگی زناشویی مؤثرتر زوج های با شخصیت منفعل منتهی می‌گردد (۲۵). کلال قوچان عتیق در پژوهشی به این نتیجه دست یافت که گروه‌درمانی مبتنی بر تحلیل رفتار متقابل بر باورهای ارتباطی و دلزدگی دانشجویان پسرمتأهل، مؤثراست (۲۶). با وجود پژوهش های ذکر شده، تاکنون پژوهشی به صورت جامع به اثربخشی کاربرد تحلیل رفتار متقابل بر مهارتهای ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد زوجین نپرداخته است. لذا با توجه به خلاء پژوهشی در زمینه مورد بحث و با توجه به اهمیت سلامت خانواده و اینکه به نظر می رسد تحلیل رفتار متقابل به علت تمرکز بر روابط بین انسان ها و تبادلات آنها می تواند موجب کاهش مشکلات خانوادگی گردد، در این پژوهش سعی بر آن است که به تعیین اثربخشی آموزش تحلیل رفتار مقابل بر بهبود مهارت های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد زوجین پرداخته شود. از این رو سوال این پژوهش این است که آیا آموزش تحلیل رفتار مقابل بر بهبود مهارت¬های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد زوجین موثر است؟

مواد و روش ها

روش پژوهش حاضر، آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه کنترل و پیگیری دوماهه بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه افراد متأهل دارای اختلاف و مشکلات زناشویی مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره مسجدسلیمان در سال ۱۳۹۸ بود. از بین مراکز مشاوره شهر مسجد سلیمان تعداد ۴ مرکز مشاوره به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند و در ادامه از بین تمامی زوجینی که به این مراکز مراجعه کردند تعداد ۲۰ زوج (۴۰ نفر) به روش تصادفی در قالب سه گروه آزمایش و کنترل گمارش شدند (۱۰ زوج برای هر گروه). قبل از اجرای جلسات درمانی از زوجین خواسته شد که به طور کامل به پرسشنامه‌های مهارت‌های ارتباطی، تعارض زناشویی و حساسیت به طرد پاسخ دهند. بعد از اتمام پیش‌آزمون، گروه‌های آزمایش به مدت ۱۰ جلسه یک ساعت و نیمه تحت آموزش قرار گرفتند، اما گروه کنترل آموزشی را دریافت نکردند. پس از پایان جلسات گروه‌درمانی، مجدداً آزمودنی‌های دو گروه آزمایش و کنترل پرسشنامه‌ها را تکمیل نموده و پس از گذشت دو ماه، مرحله پیگیری اجرا گردید. در پایان داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از نرم‌افزار SPSS و تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر چند متغیره مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفتند.

ابزارهای اندازه‌گیری

پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی کویین دام (Queendom): این پرسشنامه برای سنجش مهارت‌های ارتباطی بزرگ‌سالان ابداع شده است

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

دارای ۳۴ گویه است که مهارت‌های ارتباطی را توصیف می‌کند. برای تکمیل آن پاسخگو باید هرگویه را بخواند و سپس میزان انطباق وضعیت فعلی خود را با محتوای آن برروی یک طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای از هرگز تا همیشه مشخص می‌کند. مهارت‌های ارتباطی فرعی که در این مقیاس مورد بررسی قرار می‌گیرند: شامل پنج مهارت گوش دادن، توانایی دریافت و ارسال پیام، بینش نسبت به فرآیند ارتباط، کنترل عاطفی و ارتباط توأم با قاطعیت هستند. برای هر پاسخگو در هر یک از مهارت‌های پیش گفته که در قالب خرده آزمون‌هایی شامل تعداد متفاوتی از گویه ها مطرح شده اند نمره جداگانه‌ای محاسبه می‌شود. دامنه نمره محتمل برای هر فرد بین ۳۴ تا ۱۷۰ خواهد بود. البته باید خاطر نشان شود که برخی از عبارات به دلیل ماهیت و محتوای آن‌ها، در محاسبه نمره به صورت وارونه نمره گزاری می‌شوند. برای سنجش قابلیت اعتماد آزمون مهارت‌های ارتباطی، ابتدا با استفاده از روش آلفای کرونباخ، قابلیت اعتماد کل آزمون محاسبه شد که مقدار عددی آن برابر ۰/۶۹ و حاکی از همسانی درونی قابل قبول این آزمون بود. همچنین ضریب قابلیت اعتماد کل آزمون با استفاده از روی تنصیف برابر با ۰/۷۱ به دست آمد (۲۷). ضریب پایایی در پژوهش حاضر با روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۶ به دست آمد.

پرسشنامه تعارض زناشویی (MCQ): این پرسشنامه یک ابزار ۵۴ سؤالی است که هشت بعد از تعارضات زناشویی را می‌سنجد که عبارت‌اند از: کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزندان، افزایش رابطهٔ فردی با خویشاوندان خود، کاهش رابطهٔ خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان، جدا کردن امور مالی از یکدیگر، و کاهش ارتباط مؤثر. در این پرسشنامه برای هر سؤال ۵ گزینه در نظر گرفته شده که به تناسب ۱ تا ۵ نمره به آن‌ها اختصاص داده شده است؛ حداکثر نمره کل پرسشنامه ۲۷۰ و حداقل آن ۵۴ است. حداکثر نمرهٔ هر خرده مقیاس مساوی با تعداد سؤال‌های آن خرده مقیاس‌ها ضربدر ۵ است. در این ابزار نمرهٔ بیشتر به معنی تعارض بیشتر و نمره کمتر به معنی رابطهٔ بهتر و تعارض کمتراست. در پژوهش حاضر ضریب اعتبار پرسشنامه از طریق روش آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

پرسشنامه حساسیت به طرد (RSQ): در این پرسشنامه متغیر حساسیت به طرد با ۱۸ سؤال دو قسمتی (الف و ب) و بر اساس مقیاس لیکرتی شش‌درجه‌ای سنجش می‌شود. قسمت «الف» هر سؤال در مورد میزان اضطرابی است که در موقعیت مربوط به آن سؤال احساس می‌کند و قسمت «ب» احتمال دریافت پاسخ مثبت از طرف مقابل را ارزیابی می‌کند. برای مثال، یکی از سؤال‌ها از این قرار است: از دوست خود می‌خواهید که لطف بزرگی در حق شما می‌کند یا نه؟ (از ۱ اصلاً نگران نیستم تا ۶ خیلی نگرانم). قسمت دوم به این مربوط است که فرد چقدر احتمال می‌دهد دوستش با کمال میل چنین لطفی را انجام دهد (از ۱ «احتمال خیلی کمی دارد» تا ۶ «احتمال زیادی دارد»). طراح‌های ابزار میزان حساسیت به طرد را این‌گونه به دست آوردند: ابتدا با کم کردن نمرات «انتظار پذیرش» در هر موقعیت (قسمت ب) از عدد ۷ «نمرات انتظار فرد» را محاسبه کردند. سپس در هر موقعیت، نمرهٔ انتظار طرد را در «درجهٔ اضطراب» ضرب، سپس میانگین نمرات حاصل برای ۱۸ موقعیت را محاسبه کردند. خوشکام و همکاران ضریب پایایی این پرسشنامه را ۰/۸۳ به دست آوردند (۲۸). در این پژوهش ضریب پایایی محاسبه شده برابر با ۰/۷۳ بود.

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

جدول ۱. اصول جلسات مشاوره گروهی با رویکرد تحلیل رفتار متقابل (TA)

جلسات	محتوا
جلسه اول	جلسه اول شامل معرفی رهبر گروه، توضیح مختصری در رابطه با اهداف و قوانین گروه و در خاتمه اخذ تعهد از اعضای گروه به منظور رعایت قوانین گروه و شرکت منظم در جلسات
جلسه دوم	در این جلسه نظریه تحلیل رفتار متقابل بطور کلی و البته مختصر و خلاصه برای اعضاء بیان گردید و اعضاء گروه توانستند آشنایی هرچند اندک با آن پیدا نمایند.
جلسه سوم	در این جلسه ابعاد مختلف شخصیتی از نظر اریک برن معرفی شد و اعضاء به گروه‌های چند نفری تقسیم شدند و در کلاس به صورت گروهی به تمرین پرداخته شد.
جلسه چهارم	در جلسه چهارم تکالیف جلسه قبل توسط اعضاء و رهبر گروه به‌صورت گروهی تمرین شد و یکی دیگر از حالت‌های من یعنی حالت «من کودکی» و کارکرد آن به‌طور کامل توضیح داده شد و تکلیف متناسب با آن ارائه گردید.
جلسه پنجم	در این جلسه تکالیف جلسه قبل توسط اعضاء و رهبر گروه به‌صورت گروهی تمرین شد و حالت «من بالغ» و کارکرد آن برای اعضاء گروه توضیح داده شد و سه فاکتور اساسی برای تشخیص حالت‌های مختلف شخصیت در افراد دیگر نیز توضیح داده شد و تکلیف متناسب با آن ارائه شد.
جلسه ششم	تمرین عملی حالت‌های مختلف من همراه با اعضاء گروه همچنین در این جلسه حالت‌های طرد و آلودگی به‌عنوان دو حالت آسیب‌زا در نظریه تحلیل رفتار متقابل توضیح داده شد و تکلیف مربوط به آن ارائه شد.
جلسه هفتم	در این جلسه چهار موقعیت اساسی در زندگی از نظر اریک برن (طرح‌های زندگی) برای اعضاء توضیح داده شد.
جلسه هشتم	در این جلسه رابطه و انواع روابط از نظر تحلیل رفتار متقابل توضیح داده شد و رابطه مکمل و کاربرد آن به‌طور جداگانه و کامل تشریح گردید و تکالیف متناسب با آن ارائه شد.
جلسه نهم	در این جلسه رابطه متقاطع در نظریه اریک برن توضیح داده شد و تکالیف متناسب با آن برای تمرین عملی ارائه گردید.
جلسه دهم	در جلسه پایانی روابط سالم انسانی و چگونگی بر خود با والد و کودک در روابط توضیح داده شد و در نهایت اعضاء به همدیگر بازخورد دادند و از اعضاء خواسته شد که سعی نماید روابط بالغانه را در موقعیت‌های مختلف زندگی حفظ نمایند سپس پس آزمون توسط گروه اجرا شد.

یافته‌ها

در این بخش ابتدا داده‌های جمعیت شناختی به تفکیک گروه‌ها گزارش می‌شود. در جدول زیر سن، جنسیت و تحصیلات شرکت کنندگان به تفکیک دو گروه آزمایش و کنترل آورده شده است.

جدول ۲. جنسیت، سن، تحصیلات و مدت ازدواج شرکت کنندگان به تفکیک گروه ها

اطلاعات دموگرافیک		تحلیل رفتار متقابل فراوانی	کنترل فراوانی	χ^2	P
جنسیت	زن	۱۰	۱۰	۰/۰۱	۰/۹۹
	مرد	۱۰	۱۰		
سن	۲۰ تا ۳۰ سال	۱۴	۱۴	۱۹/۰	۰/۹۶
	۳۱ تا ۴۰ سال	۴	۵		
	۴۱ تا ۵۰ سال	۲	۱		
تحصیلات	دیپلم و فوق دیپلم	۶	۶	۴۸/۰	۰/۹۰
	کارشناسی	۱۱	۱۲		

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

	کارشناسی ارشد	۳	۲		
	کمتر از ۵ سال	۴	۵	۴۵/۰	۰/۹۱
مدت ازدواج	بین ۵ تا ۱۵ سال	۱۰	۱۴		
	بیشتر از ۱۵ سال	۱۰	۱		

همانگونه که نتایج جدول و نمودارها نشان می دهد دو گروه در متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات و مدت ازدواج تقریبا همگن می‌باشند. نتایج آزمون خی دو نیز نشان می‌دهد تفاوت دو گروه از نظر جنسیت، سن، تحصیلات و مدت ازدواج معنادار نمی باشد.

شاخص های توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) نمرات مهارتهای ارتباطی، تعارض زناشویی و حساسیت به طرد درگروه آزمایش (تحلیل رفتار متقابل) و گروه کنترل در مراحل پیش آزمون و پس آزمون، در ادامه ارائه شده است.

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار مهارتهای ارتباطی، تعارض زناشویی و حساسیت به طرد به تفکیک مرحله سنجش در گروه ها

گروه	متغیر	شاخص	پیش آزمون	پس آزمون	پیگیری
تحلیل رفتار متقابل	مهارت های ارتباطی	میانگین	۹۳/۲۰	۱۲۴/۴۰	۱۲۱/۸۵
		انحراف معیار	۸/۰۵	۱۵/۲۸	۱۵/۵۳
کنترل	مهارت های ارتباطی	میانگین	۹۴/۱۰	۹۴/۱۰	۹۸/۰۰
		انحراف معیار	۱۳/۵۳	۲۰/۲۱	۲۰/۲۳
تحلیل رفتار متقابل	تعارض زناشویی	میانگین	۸۷/۸۰	۷۰/۲۰	۷۰/۶۰
		انحراف معیار	۸/۵۲	۸/۵۱	۱۰/۲۸
کنترل	تعارض زناشویی	میانگین	۸۵/۲۰	۸۴/۱۰	۸۴/۶۰
		انحراف معیار	۷/۹۴	۱۲/۵۱	۱۰/۳۷
تحلیل رفتار متقابل	حساسیت به طرد	میانگین	۷۴/۶۰	۶۱/۰۰	۶۰/۵۰
		انحراف معیار	۹/۴۷	۷/۵۴	۶/۷۱
کنترل	حساسیت به طرد	میانگین	۷۳/۲۰	۷۲/۰۰	۷۳/۰۰
		انحراف معیار	۶/۸۸	۹/۵۶	۱۱/۲۷

همچنان که ملاحظه می شود میانگین در دو گروه آزمایش در مرحله پس آزمون، نسبت به پیش آزمون تغییر نشان می دهد. براساس نتایج مندرج در جدول، می توان به این توصیف دست زد که تحلیل رفتار متقابل باعث کاهش تعارض زناشویی و حساسیت به طرد زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره شده است. در بکار گیری روش های آماری پارامتریک، ابتدا باید مفروضات آزمون مورد تایید قرار بگیرد تا بتوان از

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

آزمون مورد نظر استفاده کرد؛ بنابراین ابتدا مفروضات روش تحلیل واریانس مختلط «استقلال مشاهدات، نرمال بودن توزیع متغیر وابسته، همگنی واریانس ها و آزمون کرویت» در گروههای مختلف مورد بررسی و تایید قرار گرفت. به منظور بررسی تاثیر روش های تحلیل رفتار متقابل و کنترل بر نمرات مؤلفه های مهارتهای ارتباطی، تعارض زناشویی و حساسیت به طرد زوجین در مراحل پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری، از روش تحلیل واریانس مختلط (یک عامل درون آزمودنی ها و یک عامل بین آزمودنی ها) استفاده شد. مراحل سه گانه پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری به عنوان عامل درون آزمودنی و گروه بندی آزمودنی ها در دو گروه به عنوان یک عامل بین آزمودنی در نظر گرفته شدند. در این بخش ابتدا نتایج آزمون های چندمتغیری ارائه می شود.

جدول ٤. آزمون تحلیل واریانس چند متغیری نمرات ابعاد مهارتهای ارتباطی، تعارض زناشویی و حساسیت به طرد زوجین در دو گروه تحلیل رفتار متقابل و کنترل

اثر شاخص آماری	آزمون	ارزش	F	df فرضیه	Df خطا	P	ضریب ایتا
بین گروهی	اثرپیلای	۰/۶۰	۱۸/۰۷	۳	۳۶	۰/۰۰۱	۰/۰۶
	لامبدای ویلکس	۰/۰۴۰	۱۸/۰۷	۳	۳۶	۰/۰۰۱	۰/۰۶
	اثرهتلینگ	۱/۵۱	۱۸/۰۷	۳	۳۶	۰/۰۰۱	۰/۰۶
	بزرگترین ریشه روی	۱/۵۱	۱۸/۰۷	۳	۳۶	۰/۰۰۱	۰/۰۶
درون گروهی	اثرپیلای	۰/۸۹	۴۲/۸۱	۶	۳۳	۰/۰۰۱	۰/۸۹
	لامبدای ویلکس	۰/۱۱	۴۲/۸۱	۶	۳۳	۰/۰۰۱	۰/۸۹
	اثرهتلینگ	۷/۷۸	۴۲/۸۱	۶	۳۳	۰/۰۰۱	۰/۸۹
	بزرگترین ریشه روی	۷/۷۸	۴۲/۸۱	۶	۳۳	۰/۰۰۱	۰/۸۹
تعامل گروه*تکرار اندازه گیری	اثرپیلای	۰/۹۰	۱۷/۵۱	۶	۳۳	۰/۰۰۱	۰/۹۰
	لامبدای ویلکس	۰/۱۰	۱۷/۵۱	۶	۳۳	۰/۰۰۱	۰/۹۰
	اثرهتلینگ	۹/۳۰	۱۷/۵۱	۶	۳۳	۰/۰۰۱	۰/۹۰
	بزرگترین ریشه روی	۹/۰۳۰	۱۷/۵۱	۶	۳۳	۰/۰۰۰۱	۰/۹۰

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد با روش تحلیل واریانس چند متغیری، یک اثر معنی‌دار برای عامل گروه «متغیر مستقل» وجود دارد. این اثر نشان می‌دهد که حداقل بین یکی از مؤلفه‌های مهارت‌های ارتباطی، تعارض زناشویی و حساسیت به طرد زوجین در دو گروه تحلیل رفتار متقابل و کنترل تفاوت معنادار وجود دارد (لامبدای ویلکس=۰/۴۰، $p<۰/۰۵$). همچنین آزمون‌های چند متغیری اثرات درون‌گروهی نیز بیانگر این نکته است که حداقل بین یکی از مؤلفه‌های مهارت‌های ارتباطی، تعارض زناشویی و حساسیت به طرد زوجین در ۳ مرحله اندازه‌گیری تفاوت معنادار وجود دارد ($p<۰/۰۵$).

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

جدول ۵. آزمون تحلیل واریانس مختلط نمرات مؤلفه‌های مهارت‌های ارتباطی، تعارض زناشویی و حساسیت به طرد زوجین با معیار گرین هاوس گیزر

متغیر	شاخص آماری عوامل	SS	Df	MS	F	P	ضریب ایتا
مهارت‌های ارتباطی	آزمون (تکرار اندازه‌گیری)	۵۵/۶۷۸۲	۱/۱۰	۷۷/۶۱۷۷	۹۹/۶۳	۰/۰۰۱	۰/۶۳
	تعامل آزمون* گروه	۳۵/۵۴۲۵	۱/۱۰	۵۹/۴۹۴۱	۱۸/۵۱	۰/۰۰۱	۰/۵۷
	بین گروهی	۸۸/۹۴۵۱	۱	۸۸/۹۴۵۱	۲۳/۱۴	۰/۰۰۱	۰/۲۷
تعارض زناشویی	آزمون (تکرار اندازه‌گیری)	۴۷/۲۲۲۴	۱/۳۹	۱۸/۱۶۰۶	۴۶/۳۵	۰/۰۰۱	۰/۴۸
	تعامل آزمون* گروه	۰۷/۱۸۲۶	۱/۳۹	۵۲/۱۳۱۸	۱۱/۲۹	۰/۰۰۱	۰/۴۳
	بین گروهی	۶۳/۲۱۳۳	۱	۶۳/۲۱۳۳	۴۳/۹	۰/۰۰۳	۰/۲۰
حساسیت به طرد	آزمون (تکرار اندازه‌گیری)	۶۰/۱۴۱۲	۱/۴۶	۲۴/۹۷	۰۱/۲۰	۰/۰۰۱	۰/۳۵
	تعامل آزمون* گروه	۰۷/۱۱۶۴	۱/۴۶	۵۴/۷۹۹	۴۹/۱۶	۰/۰۰۱	۰/۳۰
	بین گروهی	۰۳/۱۶۲۸	۱	۰۳/۱۶۲۸	۳۱/۱۰	۰/۰۰۲	۰/۲۱

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد در رابطه با عامل درون‌گروهی مقدار F محاسبه‌شده برای اثر مراحل (پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری) در سطح ۰/۰۵ برای مؤلفه‌های مهارت‌های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد معنادار است ($p<۰/۰۵$). در نتیجه بین میانگین نمرات پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری نمرات مهارت‌های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد در مراحل سه‌گانه پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری تفاوت معنادار وجود دارد. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی به منظور بررسی تفاوت بین میانگین‌ها در مراحل درمانی محاسبه شد نتایج نشان داد تفاوت بین مهارت‌های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد در مراحل پیش‌آزمون با پس‌آزمون، پیش‌آزمون با پیگیری تفاوت معنی‌دار وجود دارد. همچنین بین نمرات مهارت‌های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد در مرحله پس‌آزمون نسبت به مرحله پیگیری تفاوت معنی‌دار وجود ندارد، به‌طوری‌که نمرات مهارت‌های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد در مرحله پیگیری نسبت به مرحله پس‌آزمون تغییر معنی‌دار نداشته است.

همچنین با توجه به نتایج جدول ۵ در رابطه با تعامل عوامل مراحل و گروه مقدار F محاسبه شده برای اثر مراحل (پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری) بین دو گروه تحلیل رفتار متقابل و کنترل در سطح ۰/۰۵ برای مهارت‌های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد معنادار است ($P <۰/۰۵$)؛ در نتیجه بین میانگین نمرات پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری مهارت‌های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد دو گروه تفاوت معنادار وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش باهدف بررسی اثربخشی تحلیل رفتار متقابل بر بهبود مهارت‌های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد زوجین شهرستان مسجد سلیمان انجام

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

شد. به منظور دستیابی به نتایج پژوهش فرضیه‌هایی تدوین شد که در ادامه به بیان، توضیح و تبیین هر کدام پرداخته خواهد شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل فرضیه نخست نشان داد که آموزش تحلیل رفتار متقابل (TA) بر بهبود مهارت‌های ارتباطی زوجین مؤثر است. نتایج حاصل از این فرضیه پژوهش در راستای نتایج پژوهش‌های قبلی است (۲۰، ۲۲، ۲۶). نتایج پژوهش‌های مذکور حاکی از اثربخش بودن کاربرد تحلیل رفتار متقابل در الگوهای ارتباطی افراد است. در تبیین این یافته پژوهش می‌توان چنین استنباط نمود که الگوهای ارتباطی ضعیف پیش زمینهٔ تعارض زناشویی است و ارتباط را می‌توان به عنوان معیار معتبری برای تشخیص زوجه‌ای خوشبخت و ناراضی محسوب کرد، از طرفی با توجه به حالت کلی این الگوی ارتباطی که برنده-برنده است و هدف آموزه‌ها و روند کلی رویکرد درمانی تحلیل رفتار تقابل نیز رساندن افراد با «من خوبم، تو خوبی» است و همچنین با توجه به این‌که زوجین در روند گروه‌درمانی شیوهٔ برقراری یک ارتباط سالم، آرام و بدون تنش را از طریق برقراری رابطه‌های مکمل و کاهش رابطه‌های متقاطع و نهانی فرامی‌گیرند، آموزه‌های (TA) به افزایش این الگو کمک می‌کند. نتایج حاصل از تجزیه‌وتحلیل فرضیه دوم پژوهش حاکی از اثربخش بودن کاربرد تحلیل رفتار متقابل بر حل تعارض زوجین بود. این یافته پژوهش با نتایج پژوهش‌های دیگر (۱۹، ۲۴، ۲۵) همسو است. در تبیین این یافته پژوهش می‌توان چنین گفت که در شیوه تحلیل رفتار متقابل بر لزوم رابطه با دیگران بر اساس واقعیات و نیز در نظر گرفتن افراد به صورت واقعی و منحصربه فردشان و ایجاد نیت‌ها و انگیزه‌های مثبت نسبت به یکدیگر تأکید می‌شود.

همچنین مباحث این شیوه آموزشی می‌تواند به اجتناب زوج‌ها از روابط نهانی و پنهانی نامناسب و استفاده از شیوه‌های ارتباط مکمل، از وقوع واکنش‌های مبتنی بر وضعیت‌های ناسالم زندگی و تعارض جلوگیری نماید (۲۹). در روش تحلیل رفتار متقابل زوج‌ها از طریق فهم و شناخت پیش‌نویس زندگی می‌توانند آسیب‌های اولیه را بهبود بخشیده، خود را از صحنه‌های قدیمی دوران کودکی رهایی بخشند. با انجام این عمل زوج‌ها امکان می‌یابند که در وضعیت این زمانی، این مکانی به تمامی منابع دوران بزرگسالی که در اختیار دارند، تجهیز شوند؛ بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که آموزش به شیوه تحلیل رفتار متقابل به خوبی تأثیرگذار بوده و توانسته است که تعارض زوج‌ها را بهبود بخشد (۳۰). نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل فرضیه آخر پژوهش نیز نشان داد که آموزش تحلیل رفتار متقابل بر کاهش حساسیت به طرد و غفلت زوجین مؤثر است. با توجه به اینکه تاکنون پژوهشی به بررسی اثربخشی تحلیل رفتار متقابل بر حساسیت به طرد و غفلت نپرداخته است، اما نتایج حاصل از این یافته پژوهشی را می‌توان به نوعی با پژوهش‌های قبلی (۲۵) همسو دانست. در تبیین این یافته پژوهش می‌توان چنین استنباط نمود که روان‌درمانی مبتنی بر رویکرد تحلیل رفتار متقابل با تأکید بر افزایش عمومی اشتیاق، افزایش رضایت زناشویی، کاهش فرسودگی عاطفی وبی احساسی، افزایش علاقه زوجین، کاهش توقعات غیرواقعی از همسر و ازدواج، کاهش استرس‌ها، انطباق با واقعیت‌ها، کاهش توقعات آرمان‌گرایانه، تعدیل فراز و نشیب‌های زندگی و ایجاد تناسب بین توقعات و واقعیت‌ها از یکسو و تغییر سبک ارتباطی آزمودنی‌ها و ایجاد و تقویت سبک ارتباطی جرأت ورزانه دل‌زدگی زناشویی را کاهش می‌دهد و در نتیجه در کاهش حساسیت به طرد و غفلت زوجین مؤثر است (۳۱)؛ اما مانند هر پژوهشی، پژوهش حاضر نیز خالی از محدودیت نبود که وجود همین محدودیت‌ها تعمیم یافته‌های آن را

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

نیازمند احتیاط هر چه بیشتری می‌نماید. از جمله این محدودیت‌ها: پراکندگی نمونه آماری، بی‌رغبتی پائین تعدادی از آزمودنی‌ها در تکمیل پرسشنامه‌ها، عدم کنترل متغیرهای مزاحم چون تعداد فرزندان، سابقه کار و وضعیت اقتصادی زوجین بود. نتایج این پژوهش نشان داد که آموزش تحلیل رفتار متقابل بر بهبود مهارت‌های ارتباطی، حل تعارض و حساسیت به طرد زوجین مؤثر است؛ بنابراین با توجه به نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود که ضمن برگزاری کارگاه‌های آموزشی جهت افزایش مهارت‌های ارتباطی و حل تعارضات زوجین و کاهش حساسیت به طرد زوجین به عنوان برنامه درگیر برای تمامی زوجین، به زوجین روش‌های مناسب کاهش تعارضات، کاهش حساسیت به طرد و افزایش مهارت‌های ارتباطی آموزش داده شود.

References

1. Zare A, Mirzaee M, Sadeghefard M. A Study of Factors Affecting Marital Satisfaction among Married Men and Women in Tehran. Social and Psychological Studies of Women. 2019; 1(3): 11-140. [In Persian]
2. Fowers B. The limits of a technical concept of a good marriage: Exploring the role of virtue in communication skills. J of Marital and Family Therapy. 2013; 27(3): 327- 340.
3. Snyder DK, Balderrama-Durbin C. Integrative approaches to couple therapy: implications for clinical practice and research. Behavior Therapy. 2012; 43(1): 13- 24.
4. Amane S. Comparison of marital conflict in power distribution structure in family. Educational and Cultural Journal of Women and Family. J of Educational and Cultural Women and Family. 2016; 10(34):41-52. [In Persian]
5. Faircloth B. Children andmarital Conflict: A Review. Case makers. 2012; 6(1): 1-5.
6. Fotohi S, Mikaeili N, Atadokht A, Hajilo N. Comparing The Effectiveness Of Meta-Emotion Based Couple Therapy with Narrative Couple Therapy On Adjustment And Cuople Burnout In Conflicting Couples. Q of Counseling Culture and Psychotherapy. 2018; 9(34): 77-101. [In Persian]
7. Schmidt N, Glymour M, Osypuk TL. Housing mobility and adolescent mental health: The role of substance use, social networks, and family mental health in the moving to opportunity study. SSM - Population Health. 2017; 3(4): 318-325.
8. DeLongis A, Zwicker A. Marital satisfaction and divorce in couples in stepfamilies. Current Opinion in Psychology. 2017; 13 (11): 158-161.
9. Wilson S, Jaremka L, Fagundes C, Andridge R, Habash D, Belury MA, Kiecolt-Glaser JK. Shortened sleep fuels inflammatory responses to marital conflict: Emotion regulation matters. Psychoneuroendocrinology. 2017; 79 (3): 74-83.
10. Makhanova A, McNulty J, Eckel L, Nikonova J, Maner J. Sex differences in testosterone reactivity during marital conflict. Hormones and Behavior. 2018; 10 (1): 22-27.
11. Blanchard V. Does marriage and relationship education improve couples 'communication? Ametaanalytic study. Unpublished MA Thesis. 2008
12. Safipouriyan S, Ghadami A, Khakpour M, Sodani M, Mehrafarid M. The effect of group counseling using interpersonal therapy (IPT) in reducing marital boredom in female divorce applicants. 2016; 5 (1): 1-11. [In Persian]
13. Khoshkam S, Bahram F, Rahmatollahi F, Najarpourian S. Psychometric Properties of Rejection Sensitivity Questionnaire in University Students in Iran. Psychological Research. 2014; 1(17): 24-44. [In Persian]
14. Nasouhi M, Zakeri M. The Role of Acceptance and Commitment-Based Therapy on Improving Susceptibility to Exclusion in Married Couples. First National Conference on Behavioral and Islamic Sciences. 2018.

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]

15. Zlomke K, Jeter K, Cook N. Recalled childhood teasing in relation to adult rejection and evaluation sensitivity. Personality and Individual Differences. 2016; 89 (4): 129- 133.
16. Ciucur D, Pirvut A. The effects of a transactional analysis training program on happiness and quality of life in married people. Procedia Soc Behav Sci. 2011; 3 (8): 667-71.
17. Daneshmand M, Heshamzadeh PThe Effectiveness of Mutual Behavior Analysis on Marital Satisfaction of People with Marital Disorde. Journal of Woman and Family Studies. 2019; 11(41): 73-81. [In Persian]
18. Johnsson R. Transactional analysis psychotherapy: Three Methods Describing a Transactional Analysis Group Therapy [Doctoral dissertation]. Department of Psychology, Lund University. 2011.
19. Darbani S, Farokhzad P, Lotfi Kashani F. The effectiveness of Transactional Analysis (TA) compared to Brief Strategic Family Therapy (BSFT) on verbal contradictions, neglect and abuse of couples.Q of Applied Psychology. 2011; 3(51): 347-370. [In Persian]
20. Lawrence L. Applying transactional analysis and personality assessment to improve patient counseling and communication skills. American J of pharmaceutical Education. 2007; 71(4): 1-5.
21. Jalil Piran M, Jalil Piran N, Layegi A, Hasane E. The Effectiveness of Interaction Relationship (TA) Group Therapy on Marital Satisfaction of Couples with Marital Differences. 3rd International Conference on Psychology, Educational Sciences and Lifestyle. 2017.
22. Sadeghi M, Ahmadi S, Bahrami F, Aetmade O, Poursid S. The effect of interactive behavior training on couples' love styles. Cognitive and Behavioral Sciences Research. 2014; 2 (4): 71-84. [In Persian]
23. Nayery A, Lotfi M, Noorani M. The Effectiveness of Group Training of Transactional Analysis on Intimacy in Couples. Procedia- Social and Behavioral Sciences.2017; 7(152), 1167-1170.
24. Amini M, Amini Y, Hosseinian S. Efficacy of Couples Communication Skills Group Training using Interaction Analysis Approach (TA) on Reducing Marital Conflicts. J of Family Counseling and Psychotherapy. 2014; 2(11): 379-389. [In Persian]
25. Slavik S, Carlson H, Sperry L. Adlerian marital therapy with the passive aggressive partner, American Jl of Family Therapy. 2007; 20(1); 25-35.
26. Kalal Ghuchan Y. The Effectiveness of Group Therapy Based on Mutual Behavior Analysis on Relationship Beliefs and Distress in Married Male Students. Third International Conference on Psychology and Educational Sciences. 2017.
27. Chari M, Fadakar M. The effect of university on communication skills based on comparing students and students. J of Clinical Psychology & Personality. 2004;12(15): 33-21. [In Persian]
28. Khoshkam S. Comparison of the Effectiveness of Narrative-Attachment Couple Therapy with Schema-Based Couple Therapy on the Level of Attachment Anxiety and Rejection Sensitivity in Married Women in Tehran. Phd dissertation Family Counseling. University of Esfahan. 2013.
29. Chapman A. Eric Berne’s transactional analysis parent adult child model, theory and history article [On-line].Available: http //www.Businessballs.com/transact.2007.
30. Sedighi S, Makvand Hoseini, Qanbari Hashem Abadi B. The Effectiveness of Group Behavioral Interaction Analysis Therapy on Improving Couples' Communication Patterns. Knowledge and Research in Applied Psychology.2015; 3(7): 36-44. [In Persian]
31. Ardeshiri-Lordejani F, Sharifi T, Ghasemi-pirbloti M. Teaching Transactional Analysis and Couples' Spiritual Intelligence in Isfahan, Iran. J Educ Community Health. 2015; 2 (3): 36-42. [In Persian]

[Downloaded from sjnmp.muk.ac.ir on 2026-11-08]